

Visita-Taller
Cicle Mitjà
Primària

“Vesteix-te d’iber”
Guió pel docent

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

Museu Ca n'Oliver

Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver

C/ València, 19

08290 - Cerdanyola del Vallès

Telèfon: 93 580 45 00

Fotografies

Copyright: Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver. Ajuntament de Cerdanyola.

Informació pràctica visita Ca n'Oliver

Amb el seu programa educatiu, el Museu de Ca n'Oliver convida les escoles i instituts a fer que els seus infants i joves s'acostin a descobrir diversos aspectes sobre la cultura ibèrica a través del poblat ibèric de Ca n'Oliver. La proposta educativa s'adreça tant a l'Educació Primària com a l'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat.

Les activitats, visites i tallers que es duen a terme des del Museu de Ca n'Oliver estan destinades a afavorir el coneixement del nostre passat, amb el patrimoni com a eina d'aprenentatge i recurs per a l'educació. Aquesta guia té l'objectiu de compartir amb els docents tots els aspectes que s'han considerat en el disseny de la proposta per tal de preparar la visita i facilitar el seu aprofitament a l'aula.

Com reservar l'activitat

Per tal de programar les diferents activitats cal fer una reserva prèvia posant-se en contacte amb el Museu de Ca n'Oliver:

- a través de la pàgina web: <http://www.museucanoliver.cat/>

- per mail: museucanoliver@cerdanyola.cat

-per telèfon: 93 580 45 00

-Centre Educatius de Cerdanyola del Vallès: a través del programa Cerdanyola Educa

www.cerdanyola.cat/educa

Informació pràctica visita Ca n'Oliver

On som i com arribar

Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver

C/ València, 19

08290 - Cerdanyola del Vallès

Com arribar

En transport públic:

RENFE rodalies línies C-4 i C-7

AUTOBUSOS INTERURBANS: Sarbús línies E-3, A-4, A-7 i B-2 i B-4

URBANS: 1 i 2

En transport privat:

AP-7 (B-30)

C-58

El poblat ibèric de Ca n'Oliver

El Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver és un conjunt patrimonial format per un museu i un jaciment arqueològic que es troben al cim del turó de Ca n'Oliver de Cerdanyola i que forma part dels darrers contraforts de la serra de Collserola.

A mitjans del segle VI aC va desenvolupar-se la cultura ibèrica, repartida en tribus, en una franja costanera de la Península Ibèrica des del sud de França fins a Andalusia. Aquesta cultura neix com a resultat de l'evolució dels pobles de l'edat del ferro que ja vivien en aquestes contrades gràcies als contactes amb els pobles vinguts de la Mediterrània, especialment fenicis i grecs. Ca n'Oliver va ser un important centre d'acumulació d'excedent agrícola de la tribu dels Laietans, que va ser la base d'un actiu comerç amb els pobles de la Mediterrània (cartaginesos, grecs i, més tard, romans). El poblat de Ca n'Oliver, que va estar habitat entre el 550 i el 50 aC, presenta una estructura urbana en terrasses que s'adapta al turó des del qual, les elits que residien, controlaven un ampli territori de la plana vallesana on hi havia altres assentaments de menor entitat.

El poblat està museïtzat i s'hi han reproduït tres edificis ibèrics d'èpoques i funció diferents. La visita ens permet descobrir com era un poblat ibèric encimbellat amb els seus barris i carrers, el seu sistema de defensa, la seva evolució, la tipologia dels habitatges i dels espais artesans, el camp de sitges on s'emmagatzemaven els cereals i molts aspectes relacionats amb la vida quotidiana dels seus habitants.

El Museu de Ca n'Oliver

El Museu s'aixeca a l'interior d'una antiga pedrera de tal manera que s'integra en el turó i en recupera el perfil original. El Museu està dividit en dues plantes i una terrassa. A la planta baixa es troben els magatzems, la biblioteca i la part tècnica. Al primer pis hi ha dues sales d'exposició. A la permanent s'hi exposen més de 500 objectes trobats a les excavacions arqueològiques dels jaciments de Cerdanyola, la majoria procedents del poblat de Ca n'Oliver. L'altra sala és un espai on s'exhibeixen les exposicions temporals que acull el museu.

La visita a l'exposició, "Cerdanyola, terra d'ibers", ens permet conèixer l'origen i evolució de la cultura ibèrica, l'organització i composició de la societat, la relació entre les comunitats humanes i el seu entorn natural i el món de les creences, entre d'altres aspectes. A més de les troballes arqueològiques, l'exposició compta amb els audiovisuals, els interactius i d'altres recursos expositius per tal d'endinsar-nos en la cultura ibèrica. Però més important, a través del menjar, els vestits, les feines i l'escriptura, ens ajudarà a entendre com vivien i com era la vida quotidiana de les dones, els homes, la gent gran o els infants que van viure al territori on avui dia hi vivim nosaltres.

Guió didàctic “Vesteix-te d’iber”

Fa més de dos mil anys es va desenvolupar la cultura ibèrica, substrat sobre el que s’assenta la nostra forma de vida actual. El poblat de Ca n’Oliver és un dels jaciments més importants d’aquesta època passada. Passejant pels seus carrers podrem conèixer de primera mà com eren les seves cases i a què es dedicaven els seus habitants. Gràcies a les excavacions arqueològiques, el Museu compta amb una gran col·lecció d’objectes recuperats dels diferents jaciments de Cerdanyola, que permet als més petits acostar-se al passat d’una manera molt vivencial.

Tot i que els materials peribles com el teixit o la pell no s’han pogut conservar, sabem com es vestien gràcies a la decoració de les ceràmiques, les escultures i petits ornaments conservats. Però...què ens expliquen els seus vestits? A través de la indumentària podem deduir quin ofici podien tenir, si mantenien contactes comercials amb d’altres pobles, quines matèries primeres feien servir o quins processos tecnològics eren necessaris per a la seva fabricació. I precisament coneixent la seva indumentària i quins ornaments portaven sabrem també la seva importància dins el poblat.

L’arqueologia és molt útil per aproximar-se a la manera de vestir però aquí també comptem amb les fonts clàssiques, que ens descriuen de primera mà com veien els altres pobles a les dones i homes ibers. I per poder experimentar de primera mà com es treballava en aquella època, us convidem a fer-vos un collaret com uns veritables orfebres. Una joia de taller!!

1. Objectius didàctics

- Descobrir el Museu i el jaciment de Ca n'Oliver.
- Conèixer la cultura i les formes de vida ibèriques.
- Identificar els elements de vestimenta i ornamentació d'una dona i un home que vivien en un poblat ibèric.
- Deduir els elements que pertanyen a l'ofici de teixidora i al de ferrer.
- Observar restes materials d'altres temps a fi d'aproximar antiguitat i funció.
- Aprendre vocabulari específic relacionat amb els vestits i els oficis d'època ibèrica.
- Treure conclusions generals raonades a partir de la informació que s'ha rebut i del treball desenvolupat.
- Utilitzar i ampliar diferents nocions relacionades amb el temps passat i present.
- Habituar-se a l'estudi científic d'un període històric.
- Tenir una actitud de rebuig davant l'espoliació de béns artístics i arqueològics.
- Tenir una actitud respectuosa a l'hora de fer una visita a un Museu.
- Valorar el patrimoni arqueològic com a herència i llegat dels grups humans i manifestació de la seva riquesa i diversitat.
- Utilitzar la llengua com a eina per construir coneixement, per comunicar-lo i per compartir-lo amb els altres.

2. Què cal saber abans de fer l'activitat?

Per tal d'aprofitar al màxim la visita-taller proposem que l'alumnat prèviament treballi a l'aula alguns aspectes com ara els següents:

- Saber situar cronològicament la cultura ibèrica.
- Tenir nocions de la importància del poblat ibèric de Ca n'Oliver.
- Saber què és un museu.

3. Descripció de l'activitat

La visita-taller de cicle mitjà d'Educació Primària s'orienta al descobriment de les feines de ferrer i teixidora, els materials que usaven i la vestimenta. Ens trobarem a l'entrada del Museu de Ca n'Oliver on ens presentarem i s'explicarà l'activitat que durem a terme. A continuació visitarem les sales de l'exposició permanent "Cerdanyola, terra d'ibers", relacionades amb els vestits i els oficis a partir dels objectes recuperats al poblat de Ca n'Oliver i a altres jaciments de Cerdanyola. Així tindran un primer contacte amb els elements principals de la cultura ibèrica. Per acabar, farem una visita pel jaciment i veurem tres edificis que han estat reproduïts basant-se en els que es van trobar al jaciment.

Modalitat 2 hores: Tornant al museu, dividirem l'alumnat en dos grups que tindrà cadascun una imatge o bé d'una dona filant o d'un ferrer. Proporcionarem a cada grup unes fotografies de peces de vestir, ornaments, materials i eines de l'ofici que els ha tocat (ferrer o teixidora). Hauran de relacionar la imatge amb una fitxa informativa en la que figura el nom i una petita descripció de l'element. Cada grup posarà en comú la informació que ha obtingut sobre el seu personatge: ofici, eines i materials que usava, com vestia, quina tecnologia feia servir, producte que fabricava, etc. Acabarem l'activitat amb la fabricació d'un element d'ornament: un collaret de denes.

Modalitat 3 hores: Tornant al museu, dividirem l'alumnat en dos grups que tindrà cadascun una imatge o bé d'una dona filant o d'un ferrer. Muntarem una exposició amb fotografies de peces de vestir, ornaments, materials i eines de ferrer i teixidora. Cada grup escollirà quines imatges són del seu ofici (ferrer o teixidora) i relacionarà la imatge amb una fitxa informativa en la que figura el nom i una petita descripció de l'element. Posaran en comú la informació que han obtingut sobre el seu personatge: ofici, eines i materials que usava, com vestia, quina tecnologia feia servir, producte que fabricava, etc. Acabarem l'activitat amb la fabricació d'un element d'ornament: un collaret de denes.

4. Competències bàsiques

Conviure i habitar el món

- Situar etapes i fets de la història personal per entendre el pas del temps.
- Descriure canvis i continuïtats
- Utilitzar críticament fonts d'informació que usin diferents tipus de suport per observar i analitzar l'entorn.
- Participar en un treball col·lectiu a l'aula.

Competències comunicatives

- Expressar idees i organitzar informacions de manera eficaç i intel·ligible.
- Comunicar idees i informacions de forma oral.
- Desenvolupar l'empatia mitjançant la comprensió de les accions humanes del passat.
- Utilitzar adequadament el vocabulari propi de les ciències socials per construir un discurs precís.
- Desenvolupar una actitud activa en relació a la conservació i preservació del patrimoni cultural, contribuint a donar-lo a conèixer.

Competències metodològiques

- Plantejar preguntes que siguin objecte d'investigació.
- Utilitzar habilitats per al tractament de la informació.
- Distingir entre informacions rellevants i anecdòtiques per copsar la intencionalitat dels missatges.

Competències personals

- Buscar els fonaments de la seva identitat.
- Saber argumentar de forma lògica i coherent les explicacions dels conceptes i els fenòmens estudiats.
- Desenvolupar habilitats personals que afavoreixin les relacions interpersonals.

5. Què treballarem

- El poblat de Ca n'Oliver.
- El Museu de Ca n'Oliver.
- La cultura ibèrica.
- El ferrer i les seves eines.
- La teixidora i els seus objectes.
- La indumentària.
- Les joies.
- L'arqueologia.
- La difusió del patrimoni.

6. Ho farem amb la...

- Adequació als coneixements previs de l'alumnat a través de preguntes.
- Aplicació de conceptes bàsics sobre la història antiga.
- Obtenció d'informació a partir de l'observació del patrimoni.
- Visita al jaciment *in situ* per tal de tenir un primer apropament a la importància del jaciment.
- Aproximació a l'orfebreria amb un exercici d'empatia.
- Anàlisi de les formes de vida dels pobles ibers (organització social, economia, creences, manifestacions artístiques) a través de les seves restes materials.
- Comparació dels vestits que s'usaven en època ibèrica amb els de l'actualitat.
- Formulació d'hipòtesis a partir del material didàctic i de l'observació del patrimoni.
- Exercitació de l'empatia històrica i establiment de relacions entre el passat i el present.
- Valoració del llegat del món ibèric i de les seves aportacions.
- Valoració de la necessitat de protegir i preservar el patrimoni.

7. Activitats d'aprenentatge

- Benvinguda al grup al Museu de Ca n'Oliver, on es donaran les pautes sobre l'activitat que es desenvoluparà.
- A partir de la xerrada introductòria copsarem els preconceptes de l'alumnat.
- La visita al Museu de Ca n'Oliver ens permetrà conèixer quins materials hi ha d'època antiga.
- El primer contacte directe amb el jaciment ens aproparà a la cultura ibèrica i les principals característiques.
- Es dividirà el grup en dos equips que hauran d'investigar sobre l'ofici de ferrer i teixidora a través de les peces de vestir, els ornaments i les seves eines. Els elements que pertocuen a cada personatge els podrà tenir directament el grup (Modalitat dues hores) o els escolliran els participants a través d'una exposició d'imatges (Modalitat tres hores).
- A través de material didàctic de diferent format cada grup analitzarà el tipus de vestit que veu, el tipus de teixit, la tècnica i l'ornamentació.
- D'aquesta manera podran deduir quines matèries primeres usaven, els contactes comercials, la tecnologia i la classe social a la que pertanyia el personatge.
- Les reproduccions de diferents teixits permetran saber la matèria primera i els tints utilitzats.
- L'activitat pràctica consistirà en la fabricació d'un element d'ornamentació, en aquest cas un collaret fet amb denes.

8. Recursos i materials

- Guió didàctic pel docent.
- Dossier pedagògic pel docent, que inclou propostes d'activitats anteriors i posteriors a la visita al Museu i jaciment de Ca n'Oliver i un quadern solucionat.

-
- Imatges sobre un ferrer i una teixidora, peces de vestir, ornaments, eines, mostres de teixit, etc.
 - Denes de collaret i cordes per a cada participant.

9. Fitxa de l'activitat

Nom de l'activitat:

Vesteix-te d'iber

Horari de les activitats didàctiques: a concretar.

Durada total: 2 hores/3 hores.

Cicle educatiu: cicle mitjà d'Educació Primària.

Nombre d'alumnes: 30 alumnes màxim per grup.

El docent haurà d'estar present durant l'activitat per tal d'acompanyar i supervisar el grup.

10. Consells pràctics:

- Cal procurar ser puntuals.
- Cal vestir amb roba i calçat còmodes.
- Cal parlar amb veu baixa durant l'activitat perquè visitarem un museu.
- Cal manipular el material didàctic amb molta cura.
- L'alumnat compartirà els materials per grup, i en tot moment n'han de ser responsables i tenir-ne cura.
- Cal animar l'alumnat a participar en totes les activitats de manera activa.

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

Vesteix-te d'iber

El meu nom.....

Quadern de cicle mitjà
Solucionari pel docent

Ajuntament de
Cerdanyola del Vallès

Museu Ca n'Oliver

Museu i Poblats Ibèrics de Ca n'Oliver

C/ València, 19

08290 - Cerdanyola del Vallès

Telèfon: 93 580 45 00

Fotografies

Copyright: Museu i Poblats Ibèrics de Ca n'Oliver.

Ajuntament de Cerdanyola del Vallès.

Dibuixos

Ado Acosta.

Wiring Diagram.

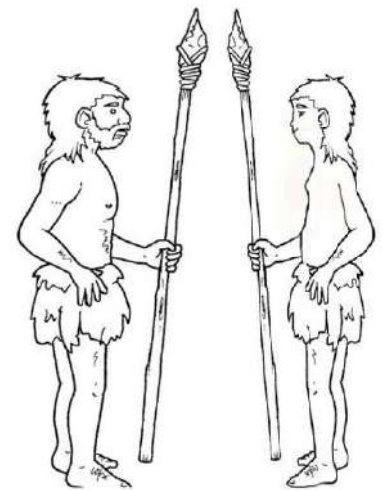
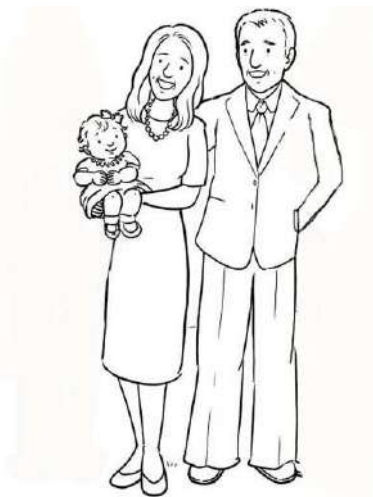
Qui eren els ibers?

1. Completa la frase amb les següents paraules:

Romans – mediterrani – ibers – pobles – laietans – Península Ibèrica

*Els **ibers** van ser el conjunt de **pobles** que van viure al litoral **mediterrani** de la **Península Ibèrica** abans de l'arribada dels **romans**. Cada tribu ibèrica tenia el seu nom. Els ibers que vivien a Cerdanyola eren els **laietans**.*

2. Encercla la família ibera que vivia a Ca n'Oliver.
3. Relaciona cada família amb la seva època.

Prehistòria

Edat Antiga

Edat Contemporània

On estaven situats els poblats ibers?

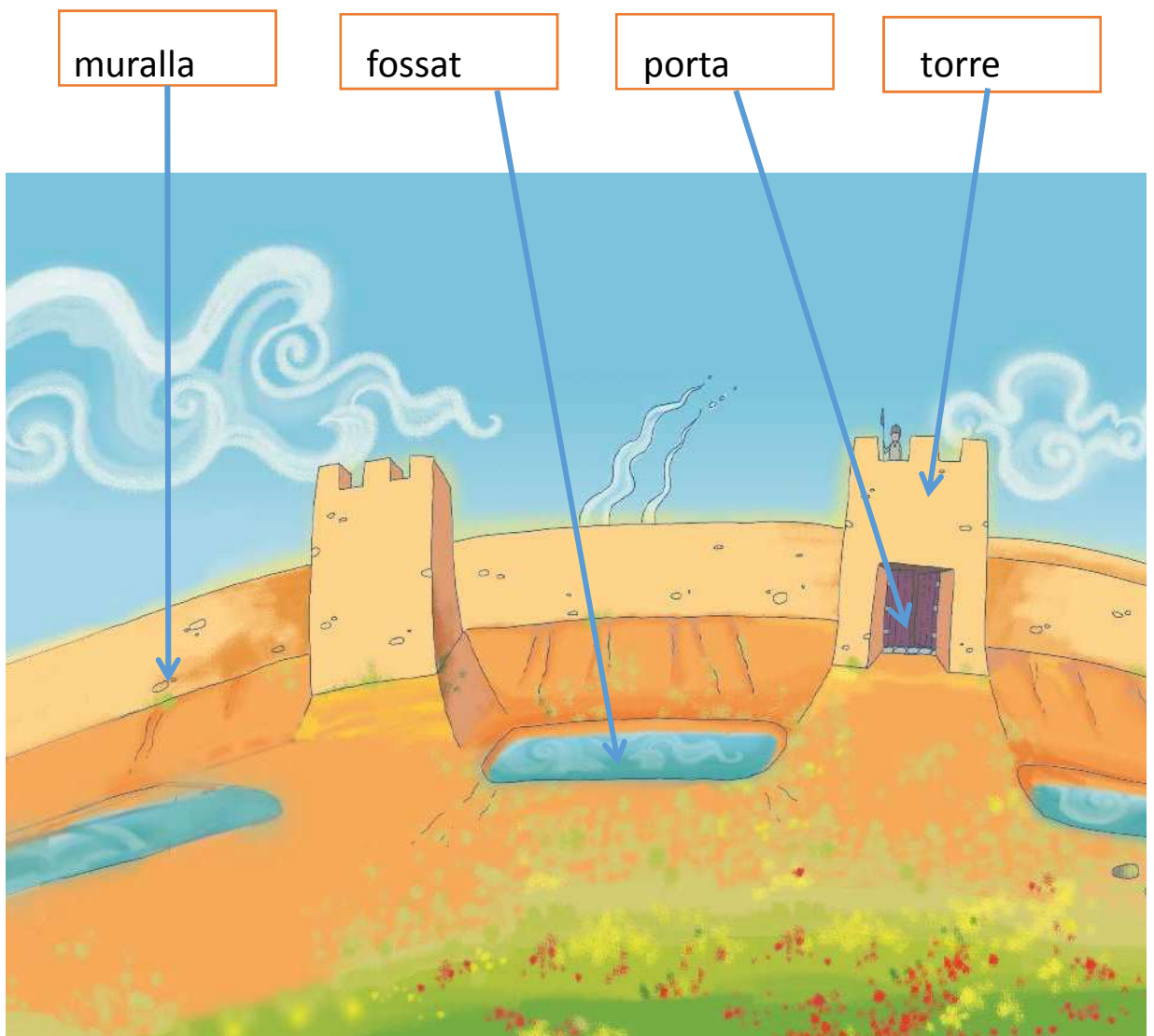
1. Marca amb una creu la resposta correcta.

Dalt dels turons, per controlar millor el territori.

A les valls, per tenir millors terres.

A les coves, per estar ben protegits.

2. Observa el dibuix del poblat de Ca n'Oliver i marca amb una fletxa els següents elements en el dibuix:

Què hi havia a les cases dels ibers?

1. Assenyala els següents elements en els cercles blancs del dibuix:

A. *Cuina*

B. *Magatzem*

C. *Dormitori*

2. Relaciona els següents objectes trobats a Ca N'Oliver al dibuix.

3. Posa el nom de cada objecte al requadre.

molí – aixada – àmfora - olla

àmfora

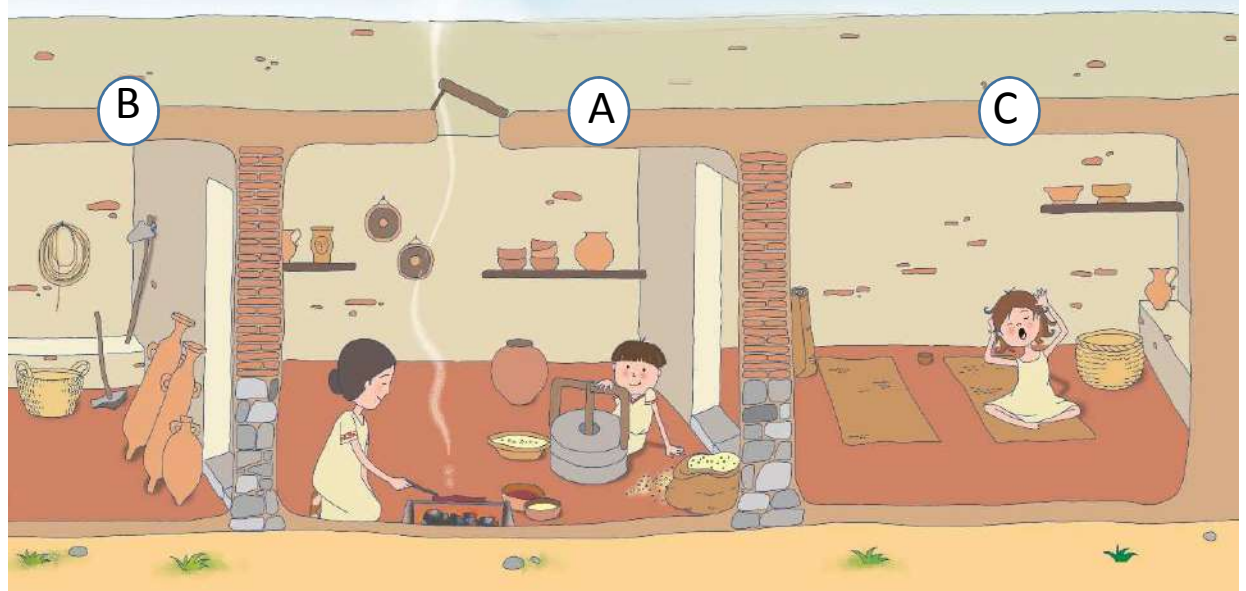
olla

aixada

molí

La Casa de la teixidora

A Ca n'Oliver s'han trobat nombrosos objectes que feien servir: les teixidores iberes.

1. Relaciona la definició amb la part del dibuix corresponent.

Teler: Aparell de fusta que servia per teixir.

Pondus: Peça rectangular de terrissa per tensor els fils del teler.

Fusaiola: Peça petita de terrissa amb un forat central on s'hi posava un pal. Al filar s'enrotllava el fil al pal.

Cabdell: Fil enrotllat regularment de forma rodona.

Agulla: Instrument de fusta, pla i apuntat que servia per teixir.

La casa del ferrer

1. Observa el dibuix i explica com ho feia el ferrer per fabricar les espases i les llances.

El ferrer escalfava el ferro en el foc i quan estava roent, el colpejava amb el martell sobre l'enclusa per donar-li forma.

2. Aquesta és la casa del ferrer. Posa en el requadre el nom a cadascun dels objectes.

Enclusa – espasa – llança – foc – martell

